

Dosarul nr.2ra-621/21

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. : N. Patrașcu)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : N. Budăi, A. Malîi, I. Muruianu)

DECIZIE

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Dechant Maria, reprezentată de avocatul Macovețchi Carolina,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dechant Maria împotriva lui Crăciun Florin-Elvir, intervenienți accesorii Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului și Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, privind decăderea din drepturile părintești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 noiembrie 2020 prin care s-a admis apelul declarat de avocatul Moraru Daniela, în interesele lui Crăciun Florin-Elvir, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 31 mai 2019 și s-a adoptat o hotărâre nouă prin care s-a dispus încetarea procesului civil, deoarece cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă,

c o n s t a t ă :

La 02 noiembrie 2017, Dechant Maria, s-a adresat în instanța de judecată, cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Crăciun Florin-Elvir, intervenienți accesorii Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului și Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, cu privire la decăderea din drepturile părintești.

În motivare, a invocat că, la 08 iulie 2017, fiica sa Crăciun (Badea) Oxana, a decedat în urma unui accident rutier.

În urma decesului au rămas copiii minori ai Oxanei Crăciun, și anume: XXX născut la XXX; XXX născut la XXX; XXX născută la XXX și XXX, născută la XXX.

La 15 august 2017, Dechant Maria a depus la Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Botanica o cerere pentru instituirea tutelei asupra copiilor minori ai fiicei sale Crăciun Oxana.

Prin dispoziția nr.567-d, 568-d, 569-d din 23 octombrie 2017 emisă de Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului, a fost instituită tutela asupra copiilor minori ai lui Crăciun Oxana: XXX născut la XXX; XXX născut la XXX; XXX născută la XXX și XXX, născută la XXX de către Dechant Maria și s-a numit tutore al copilului XXX, Dechant Maria, bunica copilului pe linia maternă.

Reclamanta a invocat că, până la data decesului lui Crăciun Oxana, împreună cu ultima s-au ocupat de creșterea și educarea copiilor minori, fără participarea foștilor soți/tați ai copiilor lui Crăciun Oxana.

Crăciun Oxana s-a căsătorit cu Crăciun Florin Elvir la 19 decembrie 2015, căsătorie care a durat puțin timp din cauza că în relațiile de familie cu soțul Crăciun Florin-Elvir era violent, atât cu soția cât și cu rudele soției.

Crăciun Florin - Elvir o lovea pe Crăciun Oxana față de cei 3 copii minori ai săi, rezultați în urma căsătoriei precedente.

La 17 martie 2016, Badea (Crăciun) Oxana a înaintat la Judecătoria Videle-județul Teleorman, Romania o cerere de chemare în judecată împotriva lui Crăciun Florin-Elvir, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei.

La 29 iunie 2016 a fost pronunțată hotărârea instanței din România prin care s-a constatat că acțiunea de divorț a fost stinsă prin împăcarea părților.

La XXX, în Republica Moldova, s-a născut minora XXX, iar nașterea a fost trecută în registrul de Stare Civilă sub nr. 1735 la 14 septembrie 2016 de către Oficiul de Stare Civilă sect. Botanica, mun. Chișinău.

Potrivit datelor din Certificatul de naștere a copilului minor XXX, la rubrica „Tata” este indicat Crăciun Florin-Elvir.

În timpul căsătoriei, Crăciun Oxana precum și Dechant Maria (mama lui Crăciun Oxana) au fost de nenumărate ori agresate verbal și fizic, de către Crăciun Florin – Elvir, fapt despre care au fost sesizate organele de drept.

Potrivit interpelării adresată Inspectoratului de Poliție Botanica din 29 august 2017, s-a stabilit că în cadrul verificărilor efectuate de Inspectoratul de Poliție Botanica, în Banca Centrală de Date Crăciun Florin-Elvir figurează în procese-verbale cu privire la contravenție din 29 decembrie 2015, 20 ianuarie 2015, conform prevederilor art.78 alin. (1) și alin. (2) Cod contravențional: Vătămarea integrității corporale: (1) Maltratarea sau alte acțiuni violente care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale; și la fel a fost constatată cauza penală pornită conform prevederilor art.186 alin.(2) Cod penal.

Reclamanta a reiterat că, în luna august 2015, a fost martor la tentativa de viol a nepoților săi XXX și XXX de către pârât, fiind anunțată poliția și Direcția de Protecție a dreptului copilului Botanica, în acest sens nefiind întreprinse careva măsuri.

Astfel, deoarece Crăciun Florin-Elvir prezintă un pericol iminent pentru minorii puși sub tutelă, repetat au fost sesizate organele de drept competente.

La 08 septembrie 2017, de către Direcția pentru Protecția drepturilor copilului sectorul Botanica a fost expediat un Demers către Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii „Amicul” privind efectuarea ședinței de lucru cu copiii în relațiile intrafamiliale cu familia biologică/extinsă și confirmarea infirmării abuzului față de copii.

Evaluarea psihologică prealabilă a copiilor minori XXX, și XXX, demonstrează că copiii au fost abuzați sexual de cetățeanul României, Crăciun

Florin-Elvir, la 15 septembrie 2017, iar juristul Centrului Național de prevenire a abuzului față de copii, a recomandat să se adreseze repetat organelor de drept competente.

Actualmente Crăciun Florin-Elvir acționează în complicitate cu Badea Cristian-Iulian, având o înțelegere de a trafica copiii lor minori, peste hotarele Republicii Moldova pentru a fi puși la cerșit pe teritoriul României.

În acte Badea Cristian Iulian figurează ca tatăl biologic a XXX, și în legătură cu acest fapt a fost sesizat Centrul pentru combaterea traficului de persoane.

Reclamanta a menționat că, de la naștere și până la momentul actual copilul minor XXX a fost la educarea și întreținerea exclusivă a sa și a lui Crăciun Oxana, iar Crăciun Florin-Elvir nu s-a interesat vreodată despre existența copilului.

Consideră că, în condițiile în care, Crăciun Florin-Elvir este persoana care nu a contribuit cu nimic la creșterea și educarea copilului minor XXX, a aplicat violența de nenumărate ori față de copiii minori, față de mama copiilor, precum și față de bunica acestora, punând în pericol viața și sănătatea lor, este inadmisibil ca acesta să dobândească careva drepturi părintești asupra fiicei sale minore.

Dat fiind că, Crăciun Florin-Elvir se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, prin acțiunile sale pune în pericol sănătatea fizică și psihică a copilului, inclusiv de la plata pensiei de întreținere, nu întreține nici un fel de relații cu minora și nu participă la întreținerea materială sub nici o formă, precum și în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului, consideră necesară și întemeiată decăderea acestuia din drepturile părintești, cu atât mai mult că aceasta prezintă pericol real pentru copil și societate în general.

Dechant Maria a solicitat decăderea din drepturile părintești a lui Crăciun Florin Elvir, asupra copilului XXX, născută la XXX și încasarea tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 31 mai 2019 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Dechant Maria împotriva lui Crăciun Florin-Elvir, intervenienți accesorii Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului și Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, privind decăderea din drepturile părintești.

S-a decăzut Crăciun Florin-Elvir, născut la 12 august 1985 din drepturile părintești asupra copilului minor XXX, născută la XXX.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 18 iunie 2019, avocatul Moraru Daniela, acționând în interesele lui Crăciun Florin-Elvir, a declarat apel, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de avocatul Moraru Daniela, în interesele apelantului Crăciun Florin-Elvir.

S-a casat hotărârea din 31 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu adoptarea unei hotărâri noi prin care s-a dispus încetarea procesului civil, deoarece cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă.

La 03 februarie 2021, Dechant Maria, reprezentată de avocatul Macovețchi Carolina a declarat recurs împotriva deciziei din 26 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 31 mai 2019 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

În motivare a invocat că, concluzia instanței de apel este eronată și contradictorie.

La dosar sunt probe care confirmă faptul că, minora XXX este cetățean al Republicii Moldova și este domiciliată în Republica Moldova, cererea fiind întemeiată în temeiul art.1587 alin.(5) Cod civil (în redacția legii în vigoare până la 01 martie 2019)

Recurenta a indicat că speței, sunt aplicabile prevederile art. 160 alin (1) din Codul familie și astfel, eronat a aplicat prevederile art. 459 alin.(4) din Codul de procedură civilă.

Instanța de apel nu s-a expus, asupra motivelor invocate în referința depusă asupra cererii de apel.

La fel nu a ținut cont de concluzia Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului din avizul cu privire la decăderea lui Crăciun Florin-Elvir în privința fiicei XXX, care au reiterat că Crăciun Florin-Elvir este un pericol pentru propriul copil.

În opinia recurenteii instanța de apel, a interpretat eronat normele de drept procedural și de drept material aplicabile speței.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 26 noiembrie 2020.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs a fost declarată la 03 februarie 2021, respectiv, în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 12 martie 2021, Curtea Supremă de Justiție, a comunicat intimațiilor recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat potrivit avizelor de recepție (f. d. 227-229).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 aprilie 2021 recursul declarat de Dechant Maria, reprezentată de avocatul Macovețchi Carolina, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Conform art. 444 Cod de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Analizând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând legalitatea deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că aceasta a fost emisă cu erori procedurale care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Față de starea de fapt reținută pe baza actelor depuse la dosar instanța de apel a dat o interpretare greșită cu privire la competența de soluționare a prezentei acțiuni, cu elemente de extraneitate.

În condițiile art. 114 și 115 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Conform art. 19 alin. (1) din Codul de procedură civilă în cauzele civile, justiția se înfăptuiește potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege. Constituirea de instanțe extraordinare este interzisă.

Prin cererea de chemare în judecată dedusă judecății, reclamanta a solicitat decăderea lui Crăciun Florin-Elvir din drepturile părintești, asupra copilului minor XXX.

Din analiza înscrisurilor din dosar Colegiul reține că, Crăciun Florin-Elvir a fost în relații de căsătorie cu Crăciun (Moscalciuc Oxana), iar din căsătorie soții au un copil XXX, născută la XXX.

Conform certificatului de deces Crăciun (Moscalciuc Oxana) a decedat la 08 iulie 2017.

Prin dispoziția Direcției Municipale pentru Protecția Drepturilor Copilului, a fost instituită tutela asupra copiilor minori ai Oxanei Crăciun: XXX născut la XXX; XXX născut la XXX; XXX născută la XXX și XXX, născută la XXX., de către Dechant Maria și s-a numit tutore al copilului XXX, Dechant Maria, bunica copilului pe linia maternă.

Potrivit certificatului de căsătorie tatăl bilogic al copilului XXX, este Crăciun Florin-Elvir, cetățean al României.

Deci, fiind cazul unui raport juridic cu element de extraneitate, la caz devin incidente prevederile Cap. XII din Codul de procedură civilă, care reglementează competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în procesele cu element de extraneitate.

Art. 459 alin. (1) din Codul de procedură civilă stabilește că, instanțele judecătorești ale Republicii Moldova sunt competente, în condițiile prezentului capitol, să soluționeze litigiile civile dintre o parte a Republicii Moldova și o parte străină sau numai dintre persoane străine.

În conformitate cu art. 67 lit. a) d) și h) din Codul Familiei, părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere, se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului; în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

Totodată, art. 160 alin. (1) din Codul Familiei reglementează că, drepturile și obligațiile părinților, inclusiv obligația părinților de a-și întreține copiii, sunt stabilite de legislația statului pe al cărui teritoriu aceștia își au domiciliul comun. În lipsa domiciliului comun al părinților și copiilor, drepturile și obligațiile acestora sunt reglementate de legislația statului al cărui cetățean este copilul.

Potrivit standardelor europene „reședința obișnuită a copilului corespunde locului care exprimă o anumită integrare a copilului într-un mediu social și familial”, iar criteriile în baza cărora judecătorul o determină sunt: durata, regularitatea, condițiile și motivele sejurului pe teritoriul unui stat membru și ale mutării familiei în acest stat, cetățenia copilului, locul și condițiile de școlarizare, cunoștințele lingvistice, raporturile familiale și sociale întreținute de copil în statul respectiv.

În speță, potrivit certificatului de naștere al copilului, XXX este născută în Republica Moldova, deține cetățenia acestui stat, locuiește în această țară și se află sub tutela Mariei Dechant.

Colegiul menționează că, la verificarea competenței în cauzele cu element de extraneitate vor ține cont de faptul că, pentru determinarea corectă a instanței competente în procesele civile cu element de extraneitate, este necesar de a se stabili natura juridică a litigiului de drept din care va rezulta și stabilirea legii aplicabile acestor raporturi juridice.

La stabilirea competenței instanțelor judecătorești, în cauzele cu element de extraneitate privind decăderea din drepturile părintești, ca excepție de la regula generală stabilită de art.459 alin.(3) din Codul de procedură civilă, va fi cazul în care copilul în privința căruia se solicită decăderea în drepturile părintești, concomitent cu cetățenia unui alt stat deține și cetățenia Republicii Moldova și la momentul sesizării instanței de judecată are domiciliul în Republica Moldova, deoarece decăderea din drepturile părintești se atribuie la materia răspunderii părintești și este reglementată de Codul familiei.

De asemenea, art. 1587 alin. (2) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019) reglementează că, legea națională a cetățeanului se consideră legea statului a cărui cetățenie o are persoana. Determinarea cetățeniei se face conform legii statului a cărui cetățenie se invocă. În cazul în care persoana are două sau mai multe cetățenii, legea națională se consideră dreptul statului cu care persoana are cele mai strânse legături.

Prin urmare, instanța de recurs constată că, concluzia instanței de apel precum că, cauza nu urmează a fi judecată în procedură civilă, este eronată.

După cum rezultă din materialele cauzei copilului minor XXX s-a născut în Republica Moldova, deține cetățenia Republicii Moldova și, astfel, acțiunea depusă de Dechant Maria privind decăderea din drepturile părintești a lui Crăciun Florin-Elvir în privința copilului minor XXX ține de competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova.

Or, litigiile în materia răspunderii părintești nu se încadrează în prevederile art.461 alin. (1) lit. g) din Codul de procedură civilă deoarece, în condițiile art.68 alin.(2) din Codul familiei acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară locală/teritorială.

Potrivit art. 460 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanțele judecătorești ale Republicii Moldova sunt competente să judece și cauze cu element de extraneitate dacă prin lege sunt prevăzute și alte cazuri.

Prin urmare, ținând cont că obiectul litigiului vizează decăderea din drepturile părintești față de copilul cetățean al Republicii Moldova, **competența examinării cauzei civile aparține instanțelor judecătorești din Republicii Moldova**, chiar dacă Crăciun Florin-Elvir nu este cetățean al Republicii Moldova și nu are domiciliul pe teritoriul țării.

Colegiul constată că prin decizia din 26 noiembrie 2020, instanța de apel, nu s-a expus asupra fondului cauzei, ci prin aplicarea eronată a art. 459 lit. 4) din Codul de procedură civilă, a dispus încetarea procesului civil, însă, în virtutea caracterului devolutiv al apelului instanța de apel era obligată să se expună asupra pretențiilor invocate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Ținând cont de faptul că, instanța de apel a dat o calificare greșită raportului juridic dedus judecății, nu a examinat și nu s-a expus asupra fondului cauzei, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va trimite cauza în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

În condițiile art.432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Astfel, examinând cauza instanța de apel a aplicat o normă juridică străină de situației de fapt existentă în cazul dedus judecății și ca urmare, concluzia cu referire la aplicabilitatea prevederilor art.266 alin.(2) din Codul de procedură civilă, este greșită.

Totodată, Colegiul menționează că, nu se va expune asupra concluziei depuse către Avocatul Poporului pe marginea litigiului în cauză, urmând a le fi dată apreciere în cadrul rejudecării cauzei în fond, în instanța de apel.

Față de aceste considerente, instanța de recurs apreciază că la caz se impune casarea deciziei recurate, urmând ca instanța de apel la rejudecare să soluționeze cauza în ordine de apel.

Colegiul reține că art. 49 din Codul de procedură civilă prevede cazurile de inadmisibilitate a participării repetate a judecătorului la judecarea aceleiași cauze.

Potrivit alin. (4) al art. 49 din Codul de procedură civilă, prevederile prezentului articol nu au incidență asupra cazurilor de refuz de primire a cererii de 9 chemare în judecată în temeiul art. 169, de restituire a cererii de chemare în judecată în temeiul art. 170 și 171, de scoatere a cererii de pe rol în temeiul art. 267 sau de încetare a procesului în temeiul art. 265 lit. a) și b), precum și de respingere a pretențiilor ca fiind tardive.

Din aceste motive, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide asupra necesității admiterii recursului declarat de avocatul Dechant Maria, reprezentată de avocatul Macovețchi Carolina, casării deciziei din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și trimiterii cauzei

spre rejudecare în instanța apel, în același complet de judecată, pentru examinarea cererii de apel.

În conformitate cu art. 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Dechant Maria, reprezentată de avocatul Macovețchi Carolina.

Se casează integral decizia din 26 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dechant Maria împotriva lui Crăciun Florin-Elvir, intervenienți accesorii Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului și Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, privind decăderea din drepturile părintești, se trimite spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, pentru examinarea cererii de apel în fond.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Dumitru Mardari